

JAK
PRZEŻYĆ
W...
ŚREDNIOWIECZU

JAK PRZEŻYĆ W... ŚREDNIOWIECZU

Tytuł oryginalny
Cómo sobrevivir a... la Edad Media

© Text and illustrations: Juan de Aragón, 2023
Represented by Tormenta
www.tormentallibros.com

© Copyright for the Polish edition
by Wydawnictwo „Nasza Księgarnia”, Warszawa 2024

© Copyright for the Polish translation
by Wydawnictwo „Nasza Księgarnia”, Warszawa 2024

Cytat z *Ronda* Charles'a d'Orléans (s. 128) w przekładzie Leopolda Staffa,
Antologia poezji francuskiej, pod red. Jerzego Lisowskiego, t. 1, s. 213.

Cytat z *Ronda* Alaina Chartiera (s. 129) w przekładzie Kazimierza Andrzeja
Jaworskiego, *Antologia poezji francuskiej*, pod red. Jerzego Lisowskiego, t. 1, s. 197.

Autor Juan de Aragón
El Fisgón Histórico

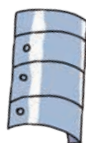

Tłumaczka
Marta Szafrńska-Brandt

NASZA KSIĘGARNIA

Spis treści

PRZYBYWAJ DO ŚREDNIOWIECZA!

7

Chociaż może po drodze padniesz, i to niekoniecznie dlatego, że zje cię smok...

ROZDZIAŁ I: NOWE PRZEBUDZENIE

11

Imperia, które upadają, najeźdźcy, którzy podbijają kraj i nie chcą go opuścić, religie, które się ze sobą ścierają... Średniowiecze pełne jest zwrotów akcji, a więc zachowaj czujność!

ROZDZIAŁ II: GRA O WŁADZĘ

35

Szlachta, kler, chłopi, mieszczenie... To, jak sobie poradzisz, będzie zależeć w dużej mierze od twojej pozycji w średniowiecznym społeczeństwie. Ale uważaj, bo wszyscy są żądni władzy i... sprawy mogą się skomplikować!

ROZDZIAŁ III: NIE POMYL SIĘ CO DO RELIGII

83

Jeśli chcesz przetrwać w średniowiecznej Europie, wybierz Kościół katolicki, bo to on decyduje o wszystkim. Położył wielkie zastugi na polu kultury, ale... lepiej z nim nie zadzierać!

ROZDZIAŁ IV: DO BOJU!

103

Średniowiecze było epoką wielkich wojen i bitew. Będziesz walczyć w obronie wielu spraw: króla, pana, religii... Przyda ci się zatem znajomość najnowszych rodzajów broni i strategii obrony. Od tego zależy twoje życie!

ROZDZIAŁ V: BAWMY SIĘ!

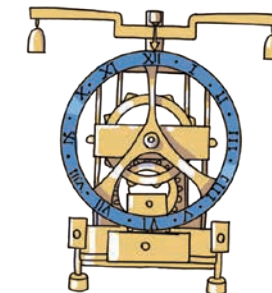
117

Wieki średnie znaty rozmaite rozrywki (choć nie wszystkie były dostępne dla każdego). Co zatem najlepiej zrobić? Zorientuj się, na co możesz liczyć, ale uważaj na nieprzewidziane zagrożenia!

ROZDZIAŁ VI: ZMIERZCH ŚREDNIOWIECZA

131

Po upływie 1000 lat średniowiecze dobiegło kresu, jednak pozostawiło nam w spadku wiele rzeczy. Czy znasz je wszystkie?

ALE CHWILECZKĘ,
CO WŁAŚCIWIE ZNACZY „PAN FEUDALNY”?
SKĄD SIĘ TACY BIORĄ?

Początek feudalizmu

Jak wiesz, kiedy królowie germańscy **zniszczyli** miasta Rzymskie, ludność rozproszyła się i osiadła w wioskach. Może się to wydawać **NAJPROSTSZYM** rozwiązaniem. Każdy sobie sam gotuje i zjada, co uwarzył. Cóż jednak począć, kiedy trzeba bronić ogromnego terytorium podczas **wojny**?

I w tym tkwi problem: królestwa germańskie nieustannie walczyły między sobą, a napięcia nasiliły się jeszcze wraz z pojawieniem się nowego **zagrożenia** w postaci najazdów normańskich, muzutmańskich i węgierskich w wieku IX i X. Jak miał stawić czoło temu wszystkiemu król ze swoją armią? Nie **WYSTARCZAŁO** mu żołnierzy ani urzędników.

I tak wytoniła się grupa **PANÓW FEUDALNYCH** – ludzi, którym król przydzielał kawałek ziemi (oddawał w lenno), żeby na tym obszarze ściągali podatki i sprawowali sądy. W zamian za to mieli oni wyposażać własną armię i zapewniać ludności ochronę **W IMIENIU KRÓLA**. A więc był to układ w rodzaju: „Ja podrapię w plecy ciebie, a ty podrapiesz mnie”.

Oczywiście nie wszystko przedstawiało się tak gładko. Panowie feudalni przysięgali wierność królowi, tak, byli jego wasalami, ale jednocześnie stawiali się **ARYSTOKRACJĄ**.

Rychto uświadomili sobie, że mają **ogromną władzę**. Kto im zabroni robić, co chcą, nawet za plecami samego monarchy?

SPÓJRZMY
NA SYTUACJĘ...
FIGHT!

Niebezpieczeństwo: Kaprys pana feudalnego!

JEŚLI TWÓJ PAN ZECHCE NAŁOŻYĆ NA CIEBIE BARDZO WYSOKIE PODATKI, ZASTANÓW SIĘ DWA RAZY, NIM ZAPROTESTUJESZ. MOŻESZ ZA TO ZAPŁACIĆ GŁOWĄ. DOSŁOWNIE.

Kobiety w średniowieczu

Głównie biorąc, w średniowieczu kobiety miały więcej praw niż w czasach rzymskich, niemniej, choć może cię to zdziwić, w ciągu wieków sprawy **NIE ZAWSZE** rozwijały się w dobrym kierunku. Otóż w średniowieczu, przede wszystkim w wiekach X–XIII, kobiety korzystały z większych praw niż później, na przykład w wiekach XVI–XVII.

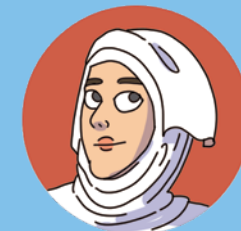
Kobiety średniowiecza mogły **ADMINISTROWAĆ WŁASNOŚCIĄ** i **SPRAWOWAĆ RZĄDY**, o czym świadczą losy wspomnianych do dzisiaj królowych, szlachetnie urodzonych dam, a także mniszek. Prawda, że już wtedy istniały wobec kobiet krzywdzące **UPRZEDZENIA**, jednak mimo to niektóre nie pozwalały się łatwo zasufladkować i oddawały się pisarstwu czy nauce. Były przy tym **BARDZO SZANOWANE I CZCZONE**.

Nie zapomnij jednak o **ograniczeniach** wynikających z przynależności do danego stanu: chłopka, która przez cały dzień pracowała, zajmowała się domem i dziećmi, nie miała takich samych **SZANS** zdobycia wykształcenia i wpływów w świecie jak szlachcianka czy mieszcza. Pod tym względem jej sytuacja nie różniła się zbytnio od sytuacji mężczyzny z tej samej sfery.

Dhuoda

Owa karolińska arystokratka napisała traktat o moralności, zawierający – co było nowością w świecie zachodnim – rady na temat wychowania dzieci. To dopiero osiągnięcie!

Trotula z Salerno

Jako lekarka napisała ważne dzieło traktujące o zdrowiu kobiet, o chorobach kobiecych i odbieraniu porodu. Wcześniej prawie nikt się tymi sprawami nie zajmował.

Eleonora Akwitańska

Interesowała się sztuką, wspierała artystów i otaczała się najlepszymi z nich. A jakby tego było mało, współrządziła Francją i miała ogromny wpływ na politykę.

Święta Hildegarda z Bingen

Była mniszką wizjonerką, która poświęciła życie nie tylko pogłębianiu wiary. Studiowała filozofię, muzykę i medycynę. To jedna z najbardziej wpływowych kobiet w dziejach.

Krystyna de Pizan

Była wielką filozofką, poetką i humanistką. Napisała *Księżkę o Mieście Pań*, w której podważała uprzedzenia wobec kobiet. Uważana jest za pierwszą literatkę w dziejach.

Młoda średniowieczna

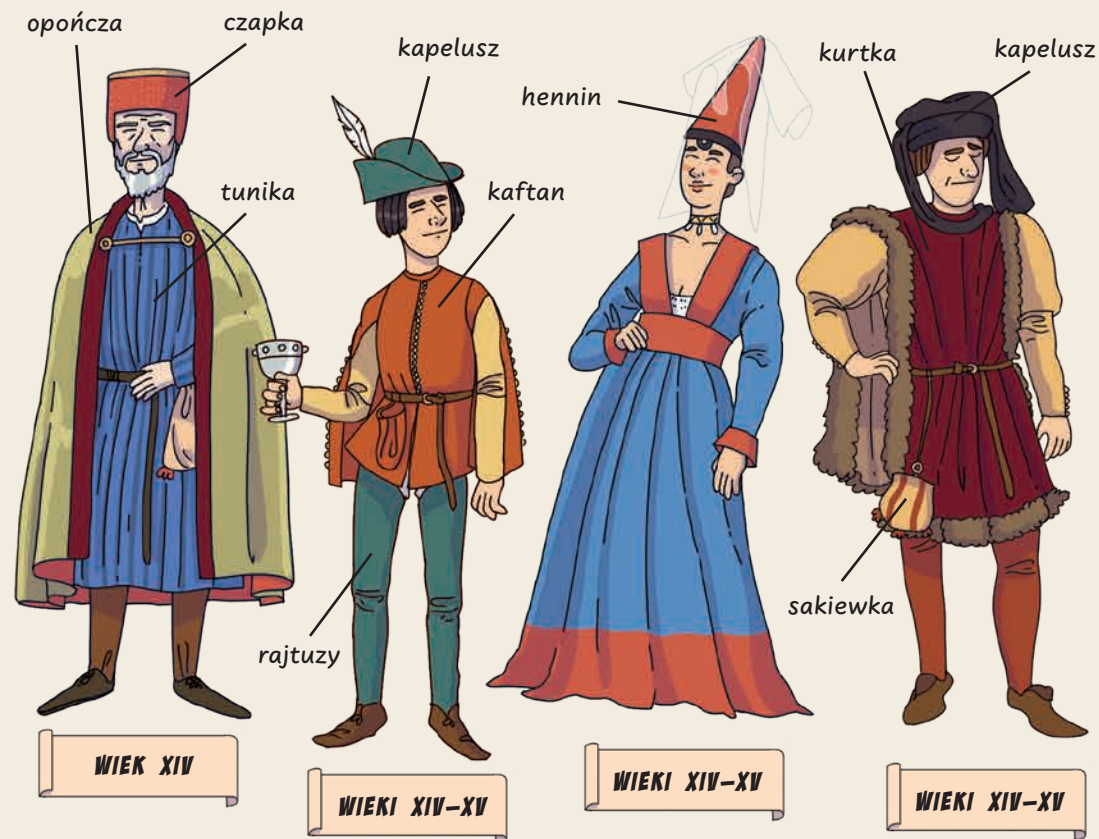
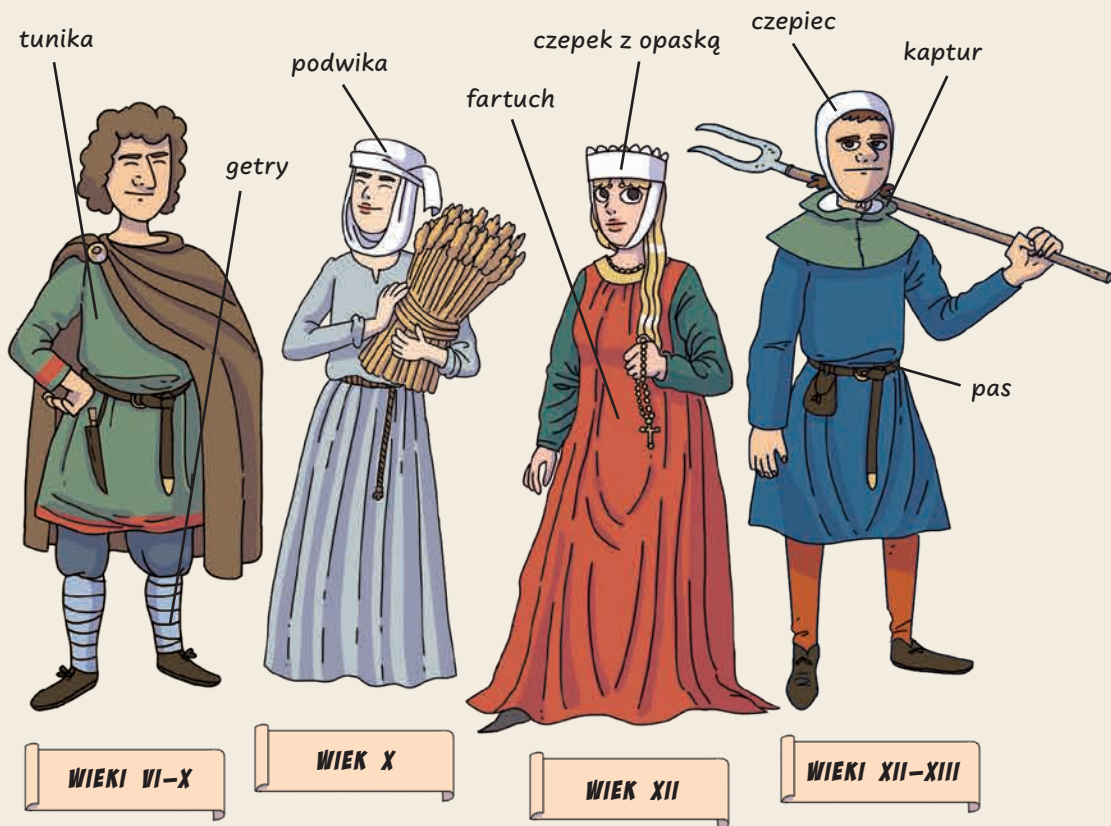
Dlaczego masz taką niewyraźną minę? Jeśli myślisz, że Średniowiecze było epoką niemitych zapachów... Dobrze, może i było, ale to nie znaczy, że ludzie się wówczas nie myli!

Nie mieli bieżącej wody, więc radzili sobie, **jak mogli**. Najbogatsi korzystali z **WANIEN**, reszta musiała zadowolić się ce-

brzykiem. A jeśli i tego brakowało, wycierali się mokrymi szmatami. No i zawsze jeszcze istniała możliwość kąpieli w rzece albo zbudowania w domu **ŁĄŻNI PAROWEJ**: należało tylko wypetnić zamknięte pomieszczenie parą i trzeć skórę (w dodatku się nie marzto!).

Na szczęście z pomocą przyszły grody. Gdy ożywiło się życie w miastach, znów pojawiły się **ŁĄŻNIE PUBLICZNE**. Za parę groszy człowiek wychodził stamtąd odpicowany jak lalka!

Czym różniły się stroje poszczególnych warstw społecznych? Przede wszystkim jakością materiałów. Ludzie prości nosili ubrania z wełny

i lnu, podczas gdy bogaci – materiałów takich jak jedwab, w dodatku z licznymi ozdobami. Tak czy owak, moda była bardzo różnorodna.

NK Wydawnictwo
NASZA KSIĘGARNIA

05-075 Warszawa-Wesoła, ul. Apełeczna 6
e-mail: naszaksięgarnia@nk.com.pl
tel. 22 643 93 89

Sprzedaż wysyłkowa: tel. 22 641 56 32
e-mail: sklep.wysylkowy@nk.com.pl
www.nk.com.pl

Redaktor prowadząca: **KATARZYNA LAJBOREK**
Redakcja: **ZUZANNA HERTIG**
Opieka redakcyjna: **MAGDALENA KOROBKIEWICZ**
Korekta: **AGNIEŠKA RYCHLEWICZ, ZOFIA KOZIK**
Redaktor techniczny, DTP: **KARIA KOROBKIEWICZ**

ISBN 978-83-10-13892-7

PRINTED IN POLAND

Wydawnictwo „Nasza Księgarnia”, Warszawa 2024

Wydanie pierwsze

Druk: Drukarnia LEYKO Sp. z o.o., Kraków